

ВШАНУВАННЯ ЮВІЛЕЮ ЛЕВКА РЕВУЦЬКОГО

У 2014 році музична громадськість України готувалася до відзначення 125-річчя українського композитора-класика Левка Ревуцького – народного артиста, лауреата Державної премії СРСР і Державної премії УРСР імені Тараса Шевченка, Героя Праці, академіка АН УРСР, професора, творця власної композиторської школи, ученого-експерта – куратора музичного розділу Української радянської енциклопедії й члена вченої ради Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР (з 1957 р., за часів директорства М. Рильського). Одне слово – постать великої духовності й мистецької вагомості. Але, як говорить народна мудрість, «людина планує, а життя – руйнує». Саме так і сталося. Безпосередньо через 125 років на день народження митця 20 лютого припав пік протистояння на Майдані, а за повідомленнями інформаційних джерел це був і пік світової реакції на події в Україні, коли показана на екранах телевізорів планетарна мапа палахкотіла полум'яними виблисками співчуття людських сердець на всіх континентах.

Однак при першій нагоді, коли стихлилася політична ситуація, у країні відбулися важливі культурні акції на честь ювіляра. Було проведено концерти в Києві, Львові, Чернігові, Кривому Розі, Новій Каховці. Зусиллями редакції журналу «Музика» (головний редактор – музикознавець Ольга Голинська) вийшло перше число 2014 року, цілком присвячене ювілею уславленого українського композитора-класика. А всі наступні номери журналу за той рік продовжували друкувати матеріали про митця. Презентація ювілейного випуску відбулася в Музеї Миколи Лисенка 14 березня й поєдналася з урочистостями, пов'язаними з присудженням щорічної Премії імені Л. М. Ревуцького молодим талановитим музикантам – піаністці з Донецька Діні Писаренко та київському композитору Олексієві Войтенку.

Наукова сесія в ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України:
І. Шеремета, Н. Костюк, А. Калениченко, О. Таранченко, І. Щербаков,
В. Посвалюк, В. Рожок, Ок. Шевчук. 26 травня 2014 р.

У тривожні дні Революції гідності грудня 2013 – січня 2014 року відбулися зйомки документального телефільму про Л. Ревуцького із серії «Музика і музиканти» (режисер Володимир Муржа). Було віднайдено унікальні записи з голосом Майстра, що ввійшли до фінальної частини фільму. Попри труднощі часу, уперше всі чотири частини було показано у квітні – травні 2014 року на каналі «Культура» (щонеділі).

Навесні 2014 року у Львівській національній музичній академії ім. Миколи Лисенка та Чернігівському музичному училищі ім. Л. М. Ревуцького було проведено конкурси піаністів на краще виконання творів Майстра. Майже в усіх музичних академіях України відбулися камерні концерти зі спеціально підготовленими монографічними програмами. Відбулися урочистості й на батьківщині митця в с. Іржавець Ічнянського району Чернігівської області, де діє Музей-садиба Л. М. Ревуцького – заклад, який відзначав 25-річчя свого заснування.

Висловили своє ставлення до ювілею видатного українського композитора і музикознавці України. 26 травня 2014 року в Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України відбулася Наукова сесія на честь 125-річчя митця. Вона стала співзвучною з усеукраїнським ушануванням 200-річчя від дня народження Т. Шевченка. І це природно – адже для композитора геній Шевченка був світочем його життя і творчості. Зала Інституту, що розташований на добре знаній нині вулиці Грушевського, 4, зібрала відомих діячів музичної культури України. Відкрили сесію ректор НМАУ імені П. І. Чайковського, лауреат Премії імені М. В. Лисенка, доктор мистецтвознавства, професор, член-кореспондент НАМУ В. Рожок, голова НСКУ, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, професор, член-кореспондент НАМУ І. Щербаков, проректор з науки НМАУ, доктор мистецтвознавства В. Посвалюк, заступник директора ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, кандидат мистецтвознавства Ок. Шевчук. На адресу сесії надійшли вітання, що прагнемо зберегти, як пам'ятку тих історичних подій. Наводимо їхні тексти.

«Висловлюю щиросердечну подяку всім учасникам і організаторам Наукової сесії з нагоди 125-ліття від дня народження видатного композитора, славного сина нашого народу Л. М. Ревуцького. Творець високохудожніх музичних зразків, учений-академік, глибокомудрий педагог композиції з її музично-теоретичними основами, добросердечна людина, яка постійно підтримувала своїх учнів і ближніх, допомагала їм і духовно, і матеріально. Далеко нелегка доля випала Левку Миколайовичу, тому й неможливо вивчати його життєвий шлях без душевного захоплення та водночас проникливого зворушення. Життя і творчість, громадська діяльність Левка Ревуцького завжди будуть дороговказом нашим сучасникам і, віриться, новим поколінням».

*Народний артист України, лауреат Премії імені М. В. Лисенка,
Літературно-мистецької премії імені Івана Нечуя-Левицького, кандидат мистецтвознавства,
член Національної спілки композиторів України, колишній учень Л. Ревуцького,
професор Віталій КИРЕЙКО*

«Шановні пані та панове! Дорогі друзі й колеги! Вітаю Вас із відкриттям Наукової сесії, присвяченої 125-річчю від дня народження Левка Ревуцького. Це надзвичайно важлива подія, коли збирається така громада музикознавців, щоб спільно ще раз пережити момент зустрічі з творчістю Л. Ревуцького. Глибоке відчуття поваги, шани й любові до цієї особистості, що об'єднує всіх присутніх, переконана, створює атмосферу нашого зібрання. Адже від кожного з вас лине особлива душевна енергія, яка буде тут панувати протягом усього дня. Це також нагода, щоб висловити подяку колегам з Інституту мистецтвознавства,

фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського та Національної спілки композиторів України за їхню працю у справі збереження спадщини наших видатних митців».

Академік Академії наук Вищої школи України та Національної академії мистецтв України, заслужений діяч мистецтв України, лауреат Премії імені М. В. Лисенка, доктор мистецтвознавства, професор, колишня аспірантка Л. Ревуцького
Ніна ГЕРАСИМОВА-ПЕРСИДСЬКА

«Вельмишановні учасники Наукової сесії, дорогі друзі! З далекої “Германщини” (насправді – близької, лише дві години лету) вас сердечно вітає дуже вже літній колега, один з вузького сьогоднішнього кола людей, яким пощастило слухати прекрасну музику Левка Миколайовича в його присутності, спілкуватися з ним. Л. Ревуцький напрочуд гармонійно поєднував риси людини і митця. Товариш Ревуцький завжди залишався паном Ревуцьким, паном – у найпіднесенішій суті цього слова: аристократом духу. Найтяжчим гріхом для нього було б образити людину, завдати їй жалю, перекинути на неї свої біди. Він ретельно приховував від усіх пережите (що було й безпечніше) і лише з небагатьма, до кого мав довіру (я щасливий, що належав до них), іноді, у мить відвертості, розповідав про те страшне, що було в його житті. Але я дізнався тоді далеко не все. Лише згодом, дякуючи дослідникам, насамперед В. Кузик, стали відомі факти, від яких стигне кров – скільки разів бандитський режим підштовхував композитора до самого краю могили! Сповнена драматизму доля митця, обласканого й обезкровленого злочинною владою – тяжкий докір державному устрою, заснованому на неправді й несвободі.

Аж ось нащадкам композитора явилася бажана свобода – і швидко, якось непомітно обернулася на вседозволеність, на ґрунті якої розпочалося політичне протистояння. Політики осоромилися. Тепер на майстрах культури значною мірою лежить відповідальність за те, щоб народи прийшли до миру, добросусідства, гармонії інтересів. Ця гармонія запанує ціною великих зусиль і терпіння дуже нескоро – але це відбудеться неодмінно. Моя впевненість живиться і музикою Ревуцького, що втілила всеохопну гармонію, включно гармонію національного й міжнародного. Тож віддамо належне Майстру, чия творчість увесь час є актуальною!».

Заслужений діяч мистецтв Російської Федерації, заслужений діяч культури Польщі, кандидат мистецтвознавства, професор Михайло БЯЛИК

«Колектив Музею Миколи Лисенка щиро вітає учасників Наукової сесії та дорогих для нас нащадків славетної родини Ревуцьких – від старших до найменшеньких – з новим багатогранним заходом у рамках відзначення 125-річчя від дня народження Левка Ревуцького. Пам'ять про одного з найталановитіших Лисенкових учнів завжди живе в нашому Музеї. Ми з радістю готові приймати у себе найрізноманітніші програми про Ревуцьких усіх поколінь – від козацької доби до сьогоднішнього. Уклін усім колегам – науковцям і музикантам, хто разом з нами йде світлою дорогою Пам'яті про подвижника національної музичної культури Левка Ревуцького».

Завідувач Музею Миколи Лисенка, лауреат Премії імені М. В. Лисенка
Роксана СКОРУЛЬСЬКА

«Співробітники Музею-садиби Л. М. Ревуцького в с. Іржавець Ічнянського району Чернігівської області разом з культурною громадою села вітають учасників Наукової сесії, присвяченої 125-річчю від дня народження нашого славетного земляка, українського композитора-класика Левка Миколайовича Ревуцького. Зичимо успіхів у роботі, цікавих відкриттів нових граней таланту видатного Майстра. Запрошуємо всіх учасників відвідати наш Музей 15 липня 2014 року, коли ми будемо святкувати 25-річчя його заснування. Радо всіх зустрінемо в с. Іржавець, яке прославили видатні митці України – Тарас Шевченко та брати Левко й Дмитро Ревуцькі».

*Директор Музею-садиби Л. М. Ревуцького
с. Іржавець Чернігівської області Людмила ОСАДЧА*

До участі в сесії зголосився 21 мистецтвознавець з Києва, Львова, Дрогобича. За інших політичних обставин і кількість учасників, і географія міст були б значно ширшими. Однак і в такому складі робота сесії тривала весь день. Вона розпочалася нестандартно – присутні почули у відеозапису блискуче виконання Діною Писаренко Увертюри до «Тараса Бульби» (її концертну версію для фортепіано). Побачили відреставровані мистецтвознавцем М. Кузиком кадри святкування ювілею Майстра в 1959 році (7 хвилин). Своєрідною музичною оазою стало виконання талановитим піаністом А. Кутасевичем знаменитих Трьох прелюдів *op.* 4 та «Пісні» *op.* 17 Л. Ревуцького. На завершення – прем'єра четвертої (фінальної) частини документального телефільму «Музика і музиканти. Левко Ревуцький», представленого телережисером В. Муржею.

Пропоновані читачеві 26 наукових статей становлять окремий випуск щорічника «Українське мистецтвознавство». Вони укладені за трьома рубриками: 1) Роль особистості митця в еволюції національної культури; 2) Творчі набутки: традиція і сучасність; 3) Музикознавчі та виконавські аспекти інтерпретації музики.

Від редколегії